

ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

วริษา ชีวกันนท์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความคิดเห็น ครู บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุด

*สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ 4 ประการ คือ 1.คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล 2.คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3.คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐานมีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย 4.คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ : มีทักษะในการคิดและการปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 นโยบายการศึกษาได้กำหนดเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย ซึ่งมีองค์ประกอบหนึ่งคือการส่งเสริมการอ่าน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งเตรียมความพร้อมให้แก่คนในสังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรองรับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมาก โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดขึ้นคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนมุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีห้องสมุด เพื่อประกอบการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียนและครูซึ่งปัจจุบันควรเป็นแหล่งบริการความรู้ของผู้บริหาร ตลอดจนชุมชนอีกด้วย ห้องสมุดเป็นหัวใจของการเรียนที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจของนักเรียนแต่ละคนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในชุมชน นอกจากนี้ ห้องสมุดยังมีบทบาทโดยตรงต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็ว สามารถหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากตำราและแบบเรียนในชั้นเรียนและยังกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

การดำเนินงานห้องสมุดท่ามกลางสภาพปัญหา การขาดแคลนงบประมาณ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ ครูผู้รับผิดชอบขาดแรงจูงใจในการทำงานและขาดความรู้ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุครุภัณฑ์ ทำให้การดำเนินการโครงการส่งเสริมการอ่าน ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ครูที่เป็นบรรณารักษ์ต้องปฏิบัติการสอนหรือปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุด

ในส่วนของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาคือผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด หรือโครงการส่งเสริมการอ่าน จึงไม่ให้ความสำคัญ และการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่สนใจและไม่สนับสนุนในการดำเนินงานห้องสมุด ให้ความสำคัญแต่ไม่จริงจัง มีความเห็นว่างานห้องสมุดทุกคนก็ทำได้โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ จัดสรรงบประมาณให้น้อย ไม่เข้าใจงานห้องสมุด คิดว่างานห้องสมุดมีปริมาณงานในการบริหารจัดการน้อย บรรณารักษ์ควรทำงานอย่างอื่น นอกเหนือจากงานห้องสมุดด้วย

อัมพร ปั่นศรี (2551, หน้า 5) ผู้บริหารไม่สนับสนุนงานห้องสมุดอย่างจริงจัง มอบหมายงานให้ครูที่ไม่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ไปทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

ภิญญาพร นิตยะประภา (2554, หน้า 181) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูบรรณารักษ์คือขาดการสนับสนุนให้ได้รับความรู้การอบรมเพิ่มเติม ขาดทักษะในการปฏิบัติงานมีการะงานสอนมาก ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการทบทวน และปรับบทบาทของตนเองในการบริหารงานห้องสมุด จะต้องตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญของตนเอง เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การกำกับติดตาม การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร สถานที่โดยร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดและดำเนินงานห้องสมุด ตลอดจนกระตุ้นให้ครู นักเรียน และบุคลากรฝ่ายต่างๆ ในสถานศึกษาหันมาสนใจและสนับสนุน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานห้องสมุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนและครูอีกด้วย และถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษา ละเลยต่อบทบาทของตนเองแล้ว จะทำให้การบริหารงานห้องสมุดล้มเหลว ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

ผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่งานห้องสมุด รับผิดชอบการบริหารจัดการการดำเนินงานห้องสมุด มีความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูล และสารสนเทศที่เกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนพิจารณา และตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เพื่อจะได้ทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา ตลอดจนรับทราบข้อมูลในการปฏิบัติงานห้องสมุดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานห้องสมุดในสถานศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 รวมทั้งสิ้น 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน โดยการสุ่มแบบง่าย ได้รับแบบสอบถามคืนที่สมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 108 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 150 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ได้จำนวน 108 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เพศหญิง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 เพศชาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีประสบการณ์ในการสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศและประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5,4,3,2 และ 1 แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้ 1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผน 2. ด้านการอำนวยความสะดวก 3. ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม และ 4. ด้านการ

ประสานงานและประชาสัมพันธ์ ทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .975 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 108 ฉบับ ระหว่างวันที่ 2-6 พฤษภาคม 2560 เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรประสบการณ์ในการสอน และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

ผลการวิจัย

1.ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2.ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยเพศชายมีความคิดเห็นในภาพรวมสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3.ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน มากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและ

ประชาสัมพันธ์ อันดับสามคือด้านการอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานทุกด้านในสถานศึกษา ทำให้ต้องให้ความสำคัญเอาใจใส่งานทุกงานของสถานศึกษาซึ่งอาจทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร เพราะขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด หรือมีบุคลากรน้อยเกินไป ประกอบกับสถานศึกษาขาดงบประมาณ วัสดุ และอื่นๆ เพื่อช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมของห้องสมุด ทำให้เกิดความหลากหลายในความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด ส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูรารัตน์ วงศ์ศิลป์ (2553 ,หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่อายุงานน้อยกว่า 5 ปีมีบทบาทในการสนับสนุนห้องสมุดระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ ด้านการอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผน โดยภาพรวมและรายชื่อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน รักการค้นคว้า และผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว โดยจะต้องกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุดในแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ดังนั้นจึงส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผน อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ ขวัญเมือง (2556, หน้า 38) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานห้องสมุด ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนสำรวจปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดในโรงเรียนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน โดยภาพรวมและรายชื่อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ปัจจุบัน บทบาทของผู้บริหารในด้านของการส่งเสริมและสนับสนุนมีมากขึ้นกว่าในอดีต มีการตื่นตัวในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยเฉพาะห้องสมุดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประกวดห้องสมุดของกระทรวงศึกษาธิการ หรือองค์กรต่างๆ ทำให้ผู้บริหารต้องหันมาเอาใจใส่ และสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ การจัดหางบประมาณในการจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้แก่ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะโน ไชยเพชร (2557 , หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปีต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ ผู้ติดต่อด้านการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน ชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ปรีกษาหรือ ประสานงานและสร้างความสัมพันธ์ อันดีกับทุกฝ่ายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอยู่แล้ว จึงส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ภิญญาพร นิตยประภา (2554 , หน้า 52) ได้กล่าวไว้ในหนังสือห้องสมุดโรงเรียนว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ คือช่วยประสาน ความเข้าใจระหว่างครูกับบรรณารักษ์ ยกย่องให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

1.4 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สนับสนุนให้โรงเรียนเร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างให้นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาทักษะการคิด รักการอ่าน เป็นหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารใส่ใจต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางด้านอาคารสถานที่และบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราษ พรหมทองรักษ์ (2556 , หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง พบว่าความพึงพอใจต่อปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนทุกงานอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องมาจากปัจจุบันงานด้านเทคนิคของระบบงานห้องสมุดมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น และบุคลากรเพศชายมักจะมีความชำนาญทางด้านงานเทคโนโลยีมากกว่าบุคลากรเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวกกร ไชยสะนิจ (2552 , หน้า 76-80) ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการปฏิบัติงานของครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานห้องสมุด โดยภาพรวม และเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชาย มีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูเพศหญิง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจาก ปัจจัยหลายอย่าง เช่น การมีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับงานห้องสมุด การปฏิบัติงานห้องสมุด ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด

แตกต่างกันไป และระยะเวลาหรือประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชรี ภูมิหาทอง (2550, หน้า บทคัดย่อ) พบว่าประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติและความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของอุดม วัชรพงศ์ศิริ (2551, หน้า บทคัดย่อ) การศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาที่เื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1-4 พบว่าบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
2. ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและสำเร็จลุล่วง
3. ด้านการสนับสนุนและส่งเสริม ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรในการไปอบรมเพิ่มพูนความรู้เพื่อที่จะดำเนินงานห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกฝ่ายจะได้มีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการ
- 2.2 ควรเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการและครูบรรณารักษ์ ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน